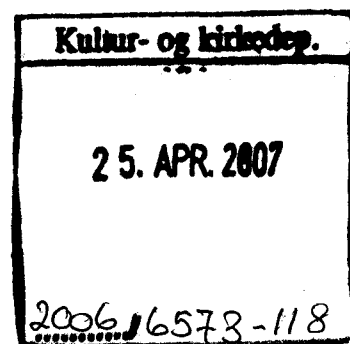

Kultur- og oppvekstetaten

-

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep

0030 OSLO

Arkivkode
C60

Vår ref.
07/1180 - BEV

Deres ref.

Dato
20.04.2007

BIBLIOTEKREFORM 2014 - HØRINGSSVAR FRA HOL KOMMUNE

Dokument i saka:

Det kongelige kultur- og kyrkjedepartement: Høyringsbrev 05.01.07 – ”Bibliotekreform 2014”.

Bibliotekreform 2014. Del I: Strategier og tiltak.

Bibliotekreform 2014. Del II: Norgesbiblioteket – nettverk for kunnskap og kultur.

Vurdering:

Hallingdalsregionen består av 6 mindre kommuner med tilsammen ca 20.000 innbyggere og mer enn 10 mil mellom ytterpunktene. Biblioteka i regionen har lang tradisjon for godt samarbeid; et frivillig samarbeid mellom likeverdige bibliotek basert på kontinuerlig faglig utvikling i samspill med lokalmiljøet.

I sammenheng med at flere av biblioteka i 1999 stod framfor skifte/oppgradering av biblioteksystem, valgte 5 av biblioteka å utarbeide en samarbeidsavtale og etablere felles biblioteksystem. Samtidig ønsket en å vurdere rutiner og tjenestetilbud. Å stå fram som ett bibliotek med hensyn til service og tilgang på litteratur var et hovudmål. Biblioteka søkte om, og fikk, statlige og fylkeskommunale tilskudd til *Bibliotekprosjekt Hallingdal* for perioden 1999-2001.

I 2001-2002 fikk en nye tilskudd, denne gangen til *Bibliotekband Hallingdal* – et prosjekt der formålet var utnytting av breibandteknologi og videokonferansesystem til andre former for samspill mellom biblioteka og publikum.

Etterhvert kom den sjettede kommunen, Flå, med.

Boksamlinga i Hallingdal museum, avdeling Nes blei også registrert i biblioteka sin fellesbase.

Som eksempel på vellykka interkommunalt samarbeid er prosjekta nevnte i *Bibliotekreform 2014*. Flere andre større og mindre eksempel er òg trekte fram; selvstendige bibliotek som har gått sammen i arbeidet med å utvikle biblioteka - i kryssingspunktet mellom faglige kvalitetskrav og lokale behov.

Også når det gjelder samarbeid mellom folke- og skolebibliotek har hallingdalsbiblioteka lange tradisjoner. I fire av kommunene er hovudbiblioteka

kombinasjonsbibliotek, tre med grunnskoler og ett med ungdomsskole og vidaregåande skule. To filialer er også kombinasjonsbibliotek med grunnskole.

I små kommuner er kombinasjonsbiblioteket en god løysning. Samtidig som nærheten til brukerne og kunnskapen om lokalmiljøet blir opprettholdt, blir de samla bibliotekressursene utnytta bedre og det faglige miljøet større. Forutsetningene er at de ulike brukergruppene sine behov blir dekkja, både når det gjelder oppbygging av samlingene, den fysiske utforminga og plasseringa av biblioteket.

I de fleste hallingdalskommunene finnes lokalhistoriske arkiv og musé. Musea blei konsoliderte i 2004, i stiftinga Hallingdal museum. Administrasjonen blei lagt til avdelinga på Nesbyen, tidligere Hallingdal folkemuseum. Konsolideringsprosessen var langvarig og krevende. Alle andre arbeidsoppgaver måtte legges til side mens prosessen blei gjennomført. Faglig arbeid hopet seg opp, de tilsatte blei frustrerte og brukerne fikk et dårligere tilbud. På grunn av store avstander og manglende kunnskap om de ulike enhetene og lokalsamfunna de er en del av, er kommunikasjonen vanskelig, både mellom administrasjonen og enhetene og mellom de enkelte enhetene. Følelsen av eierskap til det lokale museet er ikke lenger så sterk og engasjementet i lokalmiljøet mindre.

Dei lokalhistoriske arkiva er viktige institusjoner i lokalsamfunna i Hallingdal. Flere av arkiva har lokaler i nær tilknytning til det kommunale biblioteket. Forholdene ligger derfor til rette for samarbeid og ressursutnytting.

Et eksempel på samarbeid mellom bibliotek er emnefordelingsplanen utarbeidet av biblioteka i Hallingdal i sammenheng med Bibliotekprosjekt Hallingdal. Planen, til bruk ved samlingsutvikling og kompetansebygging, blei samordna med et forslag til emnefordeling mellom musea i Hallingdal.

I St.meld.nr. 22 (1999-2000) *Kjelder til kunnskap og oppleving* peker en på i hvilken grad arkiv, bibliotek og museum har sammenfallende oppgaver:

De skal være samfunns- og kulturinstitusjoner, møteplasser, historiefortellere og det kollektive minnet vårt.

De skal være "informasjons-, dokumentasjons- og kunnskapsbanker som skal tjene et kontinuerlig demokratiprojekt."

Demokrati springer ut av lokalt engasjement. Nærhet og eierskap til ikke-kommersielle institusjoner i lokalsamfunnet er viktig.

Generelle kommentarar:

Bibliotekreform 2014 er en grundig, velformulert og velredigert utgreiing. Dokumentet gir viktig informasjon om dagens norske biblioteklandskap og peker på mange og store utfordringer. Det inneholder gode målsettinger, strategier og tidfesta tiltak.

Men det er ikke alltid samsvar mellom måla in vil oppnå og de strategiene/tiltaka en foreslår. Dette er tydeligst i forslaget om konsolidering av biblioteka - et forslag som likner mer på en moteprega tvangstrøye enn en styrking av biblioteket som demokratisk møteplass og fysisk arena for kunnskap, kultur og skapende virksomhet i lokalsamfunnet.

Kommentarer til enkelte forslag/understreking av viktige moment:

Målområde 1

Norgesbiblioteket - innhold og tjenester:

1.1 Tilby digitalt innhold og nettbaserte tjenester

- Iverksetting av Norsk digitalt bibliotek er helt nødvendig. Satsinga må finansieres gjennom økte tilskudd - og uten at det fører til nedskjæringer på andre områder innen bibliotekvirksomheten.
- Tilgjengelighet til sentrale digitale kunnskapskilder må forhandles fram sentralt.
- Opphavsrettslige spørsmål må være avklart.

1.2 Digitalisere viktige innholdsressurser

- Også lokal samordning når det gjelder digitalisering av materiale i arkiv, bibliotek og museum er viktig. Et godt eksempel på slikt samarbeid er nettstedet Heimbygda.no.

1.3 Utvikle nye digitale tjenester

- Oppbygging og formidling av det digitale biblioteket må foregå parallelt med utviklinga av det fysiske biblioteket.
- Bibliotekas tilbud må til en hver tid være teknologisk oppdatert - både når det gjelder ny teknologi generelt og sosial teknologi spesielt.

1.4 Videreutvikle biblioteket som læringsarena og læringsressurs

- Kultur- og kunnskapsressursene i arkiv, bibliotek og museum må synliggjøres i digitale læringsplattformer.
- Samarbeid mellom lokale folke- og skolebibliotek om for eksempel felles katalog vil gi brukerne lettere tilgang til samla ressursar i lokalmiljøet.
- Samarbeid mellom folkebibliotek og skole om utvikling av informasjonskompetansen hos elevene vil kunne føre til bedre utnytting av bibliotekfaglige og pedagogiske ressursar.
- Alle bibliotek må kunne tilby brukerne oppdatert IKT-utstyr og raskt trådløst nettverk.
- De tilsatte må ha kompetanse til å gi kyndig rettleiing i bruk av media og utstyr.
- Biblioteket må ha lokaler og åpningstider som gjør det til den beste aktøren i arbeidet med å utjevne digitale skiller i befolkninga.

1.5 Videreutvikle kultur- og litteraturformidlinga i biblioteka.

- Biblioteka si oppgave som formidler av litteratur til barn og ungdom er viktig, men en må sørge for at også andre grupper med særlige behov blir fulgt opp. For eksempel er talet på funksjonelle analfabeter stort. Her trengs tilrettelagte bøker og formidling. Ordninga med leseombod må også utvikles og utvides.
- E utvidelse av innkjøpsordningene er positiv. Tildelinga av bøker, film, musikk og spill må skje i samråd med og etter ønske fra biblioteka. I dag er det bibliotek som ikke en gang pakker opp bøkene de får, mens andre bibliotek i nærheten blir fratatt tildelinga av musikk og barnebøker.
- Lydbøker – bør de være en del av innkjøpsordninga?

1.6 Styrke biblioteka som bidragsyter til inkludering, integrering og kulturelt mangfold

- Språkopplæring – ingen institusjon er nærare til systematisk og friviljug språkopplæring enn biblioteka.
- Biblioteka skal bidra til styrking av kulturuttrykka til urfolk og nasjonale minoritetar i Noreg.

Målområde 2

Norgesbiblioteket - struktur og organisering

2.1 Styrke og utvikle de organisatoriske enhetene i Norgesbiblioteket.

- En kan ikke se framlegget om konsolidering som noe annet enn et forsøk på å presse biblioteka inn i en på forhånd definert struktur. En struktur som ikke på noe vis har tatt utgangspunkt i det norske biblioteklandskapet og utfordringene der, men i en generell og moteriktig modell for omorganisering av offentlig sektor.

Målene om at biblioteksektoren i 2014 skal være et samhandlende nettverk av sterke og kompetente bibliotek kan en nå ved å gå andre veier. I utgreiinga er det vist til flere spennende og framtidsretta samarbeidsprosjekt, bl.a.

Bibliotekprosjekt Hallingdal . For folkebiblioteka i Hallingdal bør veien framover være et fortsatt samarbeid mellom selvstendige bibliotek. Erfaringer fra både uorganisert og organisert samarbeid gjennom mange år viser at dette sikrer en dynamisk utvikling, åpen for medverkning fra politikere, brukere, lokale institusjoner og frivillige organisasjoner.

Med fylkesbiblioteket som medhjelper og utviklingsaktør vil en kunne arbeide fram en bibliotekpolitikk tilpassa de ulike lokalsamfunna.

Utvikling av skulebiblioteka må samordnes med den kontinuerlige utviklinga av annen bibliotekvirksomhet i kommunen.

Prosjektmiddel til lokalt initierte prosjekt må stilles til disposisjon.

2.2 Videreutvikle det fysiske biblioteket.

- Biblioteka er viktige offentlige møteplasser. Stimulering av ny bibliotekarkitektur kan gi bibliotek der både interiør og eksteriør skaper fruktbar dialog med lokalsamfunnet.
- Investeringsprogrammet må ikke øremerkes konsoliderte bibliotek, men omfatte alle typer bibliotek - i små kommuner gjerne i samarbeid med f.eks. skoler og andre abm-institusjoner.

2.3 Utvikle et brukerorientert og samarbeidende Norgesbibliotek.

- En landsomfattende transportordning, med utgangspunkt i en kombinasjon av ulike regionale transportløsninger og en nasjonal overbygging, vil være et stort framskritt for bibliotek i distrikta.
- Det er et klart behov for å samordne bibliotekloven slik at alle offentlige bibliotek blir deler av ett nettverk som kan gje innbyggerne tilgang til de samla bibliotekressursene.
- Felles profilering av biblioteka kan bidra til å gjøre bibliotektilbudene kjent. Forhåpentligvis vil det føre til klarere forventninger om innhold og tjenester - noe som igjen vil legge et positivt press på tilsatte og politikere.

2.4 Utvikle redskap og metoder til evaluering og kvalitetsheving av virksomheten i biblioteka.

- Verktøy og metoder må være slik at de kan nyttes både av små og store bibliotek.
- Gode og dårlige eksempel fra ulike bibliotekfaglige prosjekt må være lett tilgjengelige, f.eks. i en digital erfaringsbrønn.

Målområde 3

Norgesbiblioteket - kompetanse og forskning

3.1 Fornye den samla kompetansen i biblioteksektoren.

- Et program for kompetanseutvikling må omfatte tilsatte i alle bibliotek, ikke være gulrot/pisk for å tvinge fram en konsolidering. På samme måte som ved Kunnskapsløftet i skolen må bibliotekteierne få tildelt middel til kompetanseutvikling. En må ”investere i et betydelig kompetanseløft for å realisere de sentrale målsettingene som er varslet”. (Innst.S.nr. 268 (2003-2004). I kombinasjonsbibliotek og ved samarbeid med skoler må kompetanseutvikling i biblioteka sees i sammenheng med Kunnskapsløftet.
- Innføring av lesetid - særleg for bibliotekarar med ansvar for formidling - er nødvendig.

Andre kommentarer:

Ved en revidering av bibliotekloven er følgende punkt viktige:

- Målsettinga i noverende folkebiblioteklov må opprettholdes.
- Gratisprinsippet må ikke fravikes.
- Alle kommuner må fortsatt ha et folkebibliotek. Biblioteket skal ha fagutdanna biblioteksjef i full stilling.
- I mindre kommuner skal biblioteksjefen ha ansvar for å samordne all folke-og skolebibliotekvirksomhet og eventuelt samarbeid med andre ABM-institusjoner.
- Alle bibliotek må sikres tilgang til de samme digitale ressursene.
- Bibliotekas rolle som møteplass i et flerkulturelt samfunn, aktiv formidler av informasjon, kunst og kultur, tilrettelegger for ytringsfrihet og demokrati bør framheves. Lokal tilknytning og brukervedvirkning er viktige element.
- Fylkesbiblioteka bør være utviklingsaktører og legge til rette for kompetansebygging og kvalitetsheving i de kommunale biblioteka.

Med hilsen

Børre Evensen

kultur- og oppvekstsjef

Hol kommune

Kultur og oppvekstetaten

Kopi til: